

Zkušební okruhy

VERZE 2016 (PŮVODNÍ AKREDITACE)

Magisterská státní zkouška – obor kulturní antropologie

Okruhy jsou určeny studentům magisterského studia – oboru kulturní antropologie na Katedře sociologie, andragogiky a kulturní antropologie FF UP a jsou orientačním podkladem pro přípravu na státní závěrečnou zkoušku.

Okruhy k magisterským SZZ:

- Integrální a aplikovaná antropologie
- Integrace migrujících v České republice
- Komplexní antropologický výzkum
- Antropologické teorie kultury

A. Integrální a aplikovaná antropologie

1. **Biologická antropologie v interdisciplinárních souvislostech** (genetické a vrozené versus získané, sociobiologie, sociokulturní souvislosti saturace lidských potřeb)
2. **Interdisciplinární perspektiva sociální a kulturní antropologie** (místo oboru mezi přírodními a sociálními vědami, souvislosti s příbuznými obory)
3. **Dějiny a současnost aplikované antropologie** (aplikovaný vs. základní výzkum, akční a participativní výzkum)
4. **Metody a přístupy v aplikované antropologii** (specifika metod tvorby dat, policy analysis, mediace, evaluace, sociální marketing)
5. **Domény aplikace** (aplikace ve zdravotnictví, vzdělávání, téma rozvojové pomoci, problematika migrace a lidských práv, advokátní antropologie)

Literatura:

BABA, M. L., HILL. C. E. What's in the Name 'Applied Anthropology'? An Encounter with Global Practice. In: *The Globalization of Anthropology*. NAPA Bulletin 25. Carole E. Hill and Marietta L. Baba, Eds. Washington, DC: American Anthropological Association, 2006, s. 176-207.

ERVIN, A. M. *Applied anthropology: tools and perspectives for contemporary practice*. 2nd ed. Boston: Pearson Education, 2005.

GOULD, S. J. *Jak neměřit člověka*. Praha: NLN, 1998.

HIRT, T. *Vybrané kapitoly z aplikované sociální antropologie*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2012.

SOUKUP, M. *Kultura. Biokulturologická perspektiva*. Červený Kostelec: Mervart, 2011.

WILLINGEN, J. van. *Applied Anthropology: an introduction*. 3rd ed. Westport, CT: Begin & Carve, 2002.

B. Integrace migrujících v České republice

1. **Přehled migračních teorií, vývoj teorií** (konvenční a kritický přístup k analýze migrace, limity teorií migrace, transnacionální migrace)
2. **Konceptualizace integrace a adaptace** (vymezení integrace a její dimenze, utváření konceptu integrace, měření integrace)
3. **Migrační situace v Evropě (EU) a v České republice** (vývoj migrace v ČR, politický diskurz migrace, migrační politiky, druhy pobytů, azyl)
4. **Občanská společnost a migrace v ČR na mikroúrovni** (strategie a integrační proces z pohledu cizinců a občanské společnosti, nelegální migrace)
5. **Etnicita, národ, nacionalismus** (konceptualizace etnicity a kritika pojmu, politika identit, etnické hranice, etnonacionalismus, etnicita a náboženství)

Literatura:

- ANDERSON, B. *Imagined Communities*. London: Verso, 1991.
- BARŠOVÁ, A., BARŠA, P. *Přistěhovalectví a liberální stát*. Brno: Mezinárodní politologický ústav, 2005.
- DRBOHLAV, D. a kol. *Migrace a (i)migranti v Česku*. Praha: Slon, 2010.
- ERIKSEN, T. H. *Etnicita a nacionalismus*. Praha: Slon, 2012.
- HROCH, M. *Pohledy na národ a nacionalismus*. Praha: Slon, 2003.
- JANKŮ, K. *Moderní migrace. Stěhování se zvláštním významem*. Sociální studia. Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity, 1/2006, s. 13–27.
- JENKINS, R. *Rethinking Ethnicity*. London: Sage, 1997.
- MASSEY, D.S. (Eds.) *Worlds in Motion*. Oxford: University of Oxford, 2005.
- RÁKOCZYOVÁ, M., TRBOLA, Z. *Sociální integrace přistěhovalců v České republice*. Praha: Slon, 2009.
- NEKORJAK, M. *Klientský systém a ukrajinská pracovní migrace do České republiky*. Sociální studia, 1/2006.
- STRMISKA, M., Barša, P. *Národní stát a etnický konflikt*. Brno: CDK, 1999.
- TOLLAROVÁ, B. *Integrace cizinců v Česku. Pluralita, nebo asimilace?* Biograf, 39, 2006.
- TOPINKA, D. *Utváření konceptu integrace imigrantů*. In Topinka, D. et al, *Kultura, média, komunikace*. II. Olomouc: 2009, s. 145 – 172.
- UHEREK, Z., KORECKÁ, Z., POJAROVÁ, T. *Cizinecké komunity z antropologické perspektivy*. Praha: Etnologický ústav AV ČR, 2008.
- WIMMER, A., GLICK SCHILLER, N. *Za hranice metodologického nacionalismu*. Sociální studia 1/2009, s. 11 – 48.

C. Komplexní antropologický výzkum

1. Výzkum jako poznávání, základní výzkumné strategie (obecně)
2. Zpracování výsledků, interpretace a výzkumná zpráva
3. Zajištění kvality výzkumu
4. Etika výzkumu, etické zásady
5. Kvantitativní výzkum: obecné schéma výzkumu, konceptualizace a operacionalizace
6. Výběr zkoumaných případů v kvantitativním výzkumu
7. Technika dotazníku, dotazování
8. Kvalitativní přístupy a jejich teoretické pozadí
9. Příprava kvalitativního výzkumného projektu
10. Výběr zkoumaných případů kvalitativního výzkumu
11. Kvalitativní rozhovor – individuální a skupinový
12. Tvorba dat a práce s daty, analýza dat v kvalitativním výzkumu – možnosti
13. Základní přístupy kvalitativního výzkumu (narativní výzkum, biografická analýza, fenomenologický výzkum)
14. Zakotvená teorie
15. Etnografie, pozorování
16. Případové studie

Literatura:

BURIÁNEK, J. *Systémová sociologie. Problém operacionalizace*. Praha: Univerzita Karlova, 1993.

CRANG, M., COOK, I. *Doing Ethnographies*. London: Sage, 2009.

CRESWELL, J. W. *Qualitative Inquiry and Research Design: Choosing Among Five Approaches*. Thousand Oaks, CA: Sage, 2007.

DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha: Karolinum, 1993.

EMERSON, R., FRETZ, R. I., SHAW, L. L. *Writing Ethnographic Fieldnotes*. Chicago: University of Chicago, 1995.

FLICK, U. *Designing Qualitative Research*. London: SAGE, 2007.

HENDL, J. *Kvalitativní výzkum – základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005.

JEŘÁBEK, H. *Úvod do sociologického výzkumu*. Praha: Univerzita Karlova, 1992.

KAUFMANN, J. C. *Chápající rozhovor*. Praha: SLON, 2010.

KREJČÍ, J. *Kvalita sociálněvědních výběrových šetření v České republice*. Praha: Slon, 2008.

KVALE, S. *Interviews: An Introduction to Qualitative Research Interviewing*. London: SAGE Publications, 1996.

MIOVSKÝ, M. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada Publishing, 2006.

MORGAN, D. L. *Ohniskové skupiny jako metoda kvalitativního výzkumu*. Boskovic: Nakladatelství Albert, 2001.

REICHEL, J. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Praha: Grada Publishing, 2009.

SILVERMAN, D. *Interpreting Qualitative Data*. London: SAGE Publications, 2001.

SILVERMAN, D. *Jako robíť kvalitatívny výskum*. Bratislava: Ikar, 2005.

ŠEĎOVÁ, K., ŠVAŘÍČEK, R. a kol. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007.

STRAUSS, A., CORBINOVÁ, J.: *Základy kvalitativního výzkumu*. Brno, Boskovic: Sdružení Podané ruce, Nakladatelství Albert, 1999.

WALKER, I. *Výzkumné metody a statistika*. Praha: Grada Publishing, 2010.

D. Antropologické teorie kultury

1. **Systematika antropologie a její postavení v systému věd** (etnografie a etnologie, antropologie a klasifikace vědních disciplín, příbuzné vědní obory)
2. **Paradigmata a teorie v antropologii** (koncepce paradigmatu, pojem teorie ve vědě, diachronní, synchronní a interpretativní přístupy v antropologii)
3. **Postmoderní kritika v antropologii** (postmoderní kritika v sociálních vědách, krize reprezentace, etnografie jako text, kritická antropologie, J. Clifford, G. Marcus)
4. **Geopolitické modely sociokulturních identit** (střet civilizací, kulturní identity, kulturní imperialismus, deterritorializace, E. Said, T. Asad, T. Todorov, A. Appadurai)
5. **Definice náboženství** (substanciální, funkcionální, symbolické, monotetické a polytetické definice, klasifikace náboženství, sakrální a profánní)
6. **Náboženský rituál** (pojem rituálu v antropologii, přechodový rituál, liminalita, mýtus a rituál, čistota)
7. **Náboženství a konflikt** (náboženský nacionalismus, fundamentalismus, náboženství a násilí, obětní beránek)
8. **Náboženství v globální kultuře a nová náboženská hnutí** (brikoláž, desakralizace, detradicionalizace, deinstitucionalizace, privatizace, de/sekularizace, globalizace)

Literatura:

BARNARD, A. *History and Theory in Anthropology*. Edinburgh: Cambridge University Press, 2004.

DURKHEIM, E. *Elementární formy náboženského života*. Praha: OIKOYMENH, 2008.

ERIKSEN, T. H. *Sociální a kulturní antropologie*. Praha: Portál, 2008.

GENNEP van, A. *Přechodové rituály. Systematické studium rituálů*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1996.

GIRARD, R. *Obětní beránek*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1997.

JUERGENSMEYER, M. *Teror v mysli boží. Globální vzestup náboženského násilí*. Brno: CDK 2007.

SAID, E. *Orientalismus*. Praha: Paseka 2008.

TODOROV, T. *Strach z barbarů. Kulturní rozmanitost, identita a střet civilizací*. Praha, Litomyšl: Paseka, 2011.

TURNER, V. *Průběh rituálu*. Brno: Computer Press, 2004.